Korompay Klára 80 éves*

Kedves Klári! Tisztelt Hallgatóság!

Korompay Klára 80 éves, talán másoknak is olyan furcsa ezt hallani, mint nekem. Hiszen aki ennyire fáradhatatlan munkában és kedvességben, arról nem gondolnánk, hogy már 80 éves. Pedig eljött ennek a szép ünnepnek is a napja, ami lehetőséget teremt arra, hogy átgondoljuk, mit jelent számunkra az ünnepelt személye.

Engedjék meg, hogy eltérjek a köszöntők hagyományosabb formájától, és ne életútjának állomásait egyenként felsorolva köszöntsem Korompay Klárát. Hiszen egyfelől nálam ő ezt úgyis jobban tudja, másfelől azt hiszem, a 80. születésnap köszöntésénél már nem is szükséges felsorolnunk ezeket a pontokat, mivel mind az itt egybegyűltek, mind a szélesebb szakmai plénum is tisztában van vele (gondoljunk csak a Klárisokban publikált összegzésre: Csiszár–Darvas 2011). Szeretnék hát arról beszélni, mit jelent számomra, illetve sokak számára Klári személye.

Korompay Klárát többekhez hasonlóan hallgatóként ismertem meg. Az ELTE Magyar szakának Nyelv- és beszédtudomány minorján tartott egy kurzust a nyelvemlékek témájában. Ha röviden kellene összefoglalnom azt, hogy milyen oktató és milyen hatással van a hallgatóira, akkor már ennek az egy kurzusnak az alapján is pontos képet adhatok. Vannak oktatók, akik megtanítják, mik azok a nyelvemlékek, vannak, akik megtanítják, hogyan kell elemezni azokat. Korompay Klára megtanít szeretni a nyelvemlékeket. S hogy ezt példával is szemléltessem, visszatérnék egy rövid történet erejéig az imént említett kurzushoz. Mint minden egyetemi órán a hallgatók összetétele itt is igen vegyes volt, több kollégámról pedig jól tudtam, hogy finoman szólva nem kedveli a történeti tárgyakat. Nagyon megdöbbentem ezért egy közös beszélgetés során, amikor a hallgatók miközben jól kitárgyalták oktatóikat és óráikat, elkezdtek lelkendezni Klári kurzusáról. Megkérdeztem, hogyan lehet, hogy míg a többi diakrón tárggyal ennyire hadilábon állnak, ezt az órát szeretik. A választ nem felejtettem el azóta sem: „hozzá [ti. Klárihoz] jó órára járni, annyira szereti, amit tanít.” Elmagyarázták, hogy az a lelkesedés, amivel a tanárnő beszél minden nyelvemlékről, annyira megragadja őket óráról órára, hogy bár a történeti tárgyakat nem kedvelik, de hozzá szeretnek bejárni a kurzusra. Egyikük még azt is kifejtette, hogy soha nem kedvelte a vallási műveket, azonban az a szeretet, ahogyan Klári az Énekek énekéről beszél, óhatatlanul átragad rá, s azon kapta magát, hogy egy olyan művet elemez élvezettel, amelyet korábban elolvasni sem akart. Szintén ehhez a kurzushoz kapcsolódik még egy eset, amin keresztül – úgy hiszem – még jobban megismerhetjük Korompay Klárát mint oktatót. A kurzus fő feladata a nyelvemlékelemzés volt, a feldolgozandó nyelvemlék kiválasztásában a konzultáció mellett hallgatóit egy javaslati listával is segítette, többünk innen választott. Az ajánlás igen gazdag volt: kódexeket, misszíliseket, nyomtatványokat, töredékeket stb., röviden a klasszikus nyelvtörténet hagyományos anyagát tartalmazta. Egy csoporttársam mégsem találta a „neki való” nyelvemléket. Talán általános tapasztalatunk, hogy ilyenkor a legtöbb esetben marad a listáról való választás, a felsorolt művek közül, azonban Klári felajánlotta, hogy amennyiben a tematikához és korszakhoz il-

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2026. június 9-i ülésén, az ELTE BTK-n.

DOI: https://doi.org/10.18349/MagyarNyelv.2026.3.381

leszkedő szöveget talál a hallgató, hozhatja nyugodtan. Hiszen a cél nem egy adott mű feldolgozása, hanem a nyelvemlékek elemzése és a közös gondolkodás. Így kerültek be a ráolvasások az órára, s csoporttársam, aki már rég messze jár a nyelvtudományoktól, a mai napig emlegeti azt a pozitív élményt, amit egykori tanárnője rugalmassága jelentett neki. Ahogy ő mondta: „nem kényszerített a kötelező keretek közé, hanem engedett szabadon gondolkozni, ami számomra egyet jelent az egyetemi léttel". Úgy gondolom ez a fajta kreatív rugalmasság nem kizárólag oktatóként jellemzi, hanem egész lényének sajátja; azt hiszem, ezt azok a kollégák is alátámaszthatják, akik kutatóként ismerik őt.

Korompay Klárától ugyanis kutatóként is sokat tanulhatunk. Az egyik olyan erény, amelyet példája nyomán sajátíthatunk el, az a tisztelet. Ha valaki felidéz egy szakmai beszélgetést vele, akkor ez az egyik legelső dolog, ami eszébe juthat arról, hogyan említi egykori tanárait, kollégáit vagy a nyelvtudomány egy-egy alakját. Gondoljunk a híres Kruzsokra, amit gyanítom, sok fiatal kollégához és tanítványához hasonlóan én is Klári történeteiből ismerek. A Kruzsok asztaltársaságára, különösen „Pais és Bárczi tanár urak" alakjával, akiket munkásságukért mélyen megbecsült és elismert, személyiségükért pedig szeretettel gondol rájuk. A tiszteletet azonban nemcsak egykori mestereinek és kollégáinak adja meg, hanem minden személynek, beleértve vitapartnereit is. Számomra ebből leginkább maradandó az, ahogyan Szabó Flórist említi (Huszita-e a Huszita Biblia kérdéskör [Szabó 1989; Korompay 2006, 2015, 2017]). Nem hagyományos „vitájuk" során Klári kifejtette nézeteit a Huszita Biblia eredetével kapcsolatban, miközben mélyen elismerte a másik fél tudását, szakmai felkészültségét, átgondolta az érveket, amelyeket Szabó felhozott, majd egy egészséges kritikát megfogalmazva cáfolta azokat. A témához kötődő publikációi mellett volt szerencsém több ízben is hallani erről. Az ilyen beszélgetések során pedig nemcsak arról győződhettem meg, hogy milyen tisztelettel bánik a szakmával, hanem azt is megfigyelhettem, hogy mennyire felkészült egy-egy ilyen vita vagy kölcsönös eszmecsere során. Hiszen legyen szó konferenciáról, tanulmányokról, kerekasztal-beszélgetésekről, ő soha nem vitatkozni ül le, hanem a közös együtt gondolkodás céljával, olyan helyzetekben is, amikor nem ért egyet esetleg másokkal, mert ahogy tőle hallhattam, ebben látja a tudomány előrehaladásának lehetőségét. Ezt a szemléletet pedig a tanítás és a közös munka során a fiatalabb generációnak is igyekszik átadni, mint ahogyan azt tanúsíthatja 7 fokozatott szerzett, 4 abszolvált doktori és számos más hallgatója.

A másik sajátosság, amit megtapasztalhatunk Korompay Klára munkamódszeréről, az a végtelen precizitás, amellyel dolgozik. Úgy hiszem, hogy egyetemi kollégái mellett ezt megerősíthetik azon kutató- és munkacsoportok tagjai is, akikkel az elmúlt évtizedekben dolgozott és dolgozik, hol a projekt egyik vezető kutatójaként, hol tanácsadóként – gondoljunk például a kódexkiadásokban betöltött szerepére (l. Reményi–Oszkó–Korompay 2000; Abaffy Cs.–Abaffy E.–Madas–Korompay 2004; Kovács–Korompay 2007; Haader–Kocsis–Korompay–Szentgyörgyi 2014). Hasonlóképpen vélekedhetnek róla azok is, akik valamilyen testületben kaptak lehetőséget a vele közös munkára; hogy csak egyet emeljek ki a köszöntés apropóján: a Magyar Nyelvtudományi Társaságban a Megemlékezési Bizottság vezetését vállalta. Minden tagtársunk elmondhatja, hogy bármely feladatról legyen szó, Korompay Klára alaposságára mindig számíthatnak a vele együtt dolgozók, akkor is, ha az egy tudományos kérdés vagy akár az imént említett bizottságban egy köszöntés. Aki dolgozott már együtt Klárival, az egyetért abban, hogy mind a kutatásban, mind az oktatásban, mind egyéb feladataiban figyelme a legapróbb részletekre is kiterjed. Elvárja

a pontosságot, magától éppúgy, ahogy a vele dolgozóktól, s ha kell, határozott kritikát fogalmaz meg a közös cél elérése érdekében. S ha a fentiek mellett valaki további tanúságtételt keresne precizitásáról, annak ajánlanám azt a 172 művet, amelyet az MTMT jegyez tőle (nem beszélve azokról, amelyekben segítő, tanácsadó szerepet töltött be). Itt szeretném megjegyezni, hogy ez a szám nem végleges. Kiindulva abból, hogy az elmúlt időszakban évente legalább két publikációja jelent meg, úgy hiszem, nem egy megpihenő alkotóval van dolgunk, és még számos publikációban hív minket közös gondolkodásra.

Végezetül szeretnék még egy apró történetet megosztani, amely nem tudományos jellegű, ugyanakkor úgy hiszem, szintén része Klári egyéniségének, s talán örömmel hall róla. Minél több évet tölt egy hallgató az egyetemen, annál többet tud meg oktatói hátteréről is. Ilyen információ volt Korompay Klára külföldi, franciaországi oktatói és tudományos munkája. (Életrajzában: 11 év oktatómunka franciaországi egyetemeken [Bordeaux 3, Paris 3]. A párizsi Egyetemközi Hungarológiai Központ igazgatóhelyettese [1994–1997].) Habár nem szokatlan, hogy az ELTE oktatói külföldön is dolgoztak kutatóként vagy oktatóként, Franciaországról hallva hallgatói többségében ez egyfajta plusz tiszteletet ébresztett. Mégsem szakmai az a reakció, amiről a történet szól. Miután egy társamnak elmeséltem ezt az érdekességet Kláriról, azt mondta: „Most már mindent értek". Érdeklődtem, hogy mi volt az, amit így az önéletrajz alapján megértett: valamelyik tudományos mű, a nyelvtudás foka, a francia műveltségi ismeretek? Kiderült, hogy teljesen másról van szó, hallgatótársamnak ugyanis Klári öltözködése tűnt fel a kezdetektől. Körülbelül úgy jellemezte, hogy mindig van benne egy finom elegancia, harmónia nemcsak kifejezetten a szettben, hanem a személyiségben. Ezt kollégám a „francia hatásnak" nevezte; ezzel nem más tanárnőket vagy hallgatótársakat akart minősíteni, hanem azt a tulajdonságát tanárnőjének, hogy megjelenéséből mindig árad egy nyugodt összhang. S valóban, valljuk be, ez a szép jellemzés ugyanúgy elmondható Kláriról, mint a korábbi, tudományt érintők.

Hogy összegezhetnénk hát a köszöntő végén, mit jelent számunkra az ünnepelt? Korompay Klára a tudás, a kedvesség, a lelkesítés, az az ember, akinek mindig van egy mosolya, pár bíztató szava, egy hasznos (szakmai) tanácsa mások számára, akivel éppúgy el lehet merülni az ómagyar kor grammatikai finomságainak elemzésében, mint könnyedebb témákban, s minden beszélgetés után úgy érzi az ember, hogy gazdagabb lett általa valamivel.

Sokunk nevében mondom: köszönöm az eddigi beszélgetéseket, és remélem, hogy számos hasonlóban lesz még részem Veled. Isten éltessen!

Hivatkozott irodalom

Abaffy Csilla – Abaffy Erzsébet – Madas Edit – Korompay Klára 2004. *Pozsonyi kódex 1520. A nyelvemlék hasonmása és betűhű átirata bevezetéssekkel és jegyzetekkel.* Magyar Nyelvtudományi Társaság – Pharma Press, Budapest.

Csiszár Gábor – Darvas Anikó szerk. 2011. *Klárisok – Tanulmánykötet Korompay Klára tiszteletére*. ELTE BTK Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, Budapest.

Haader Lea – Kocsis Réka – Korompay Klára – Szentgyörgyi Rudolf 2014. *Apor-kódex: 15. század első fele, 15. század vége és 1520 előtt. A nyelvemlék hasonmása és betűhű átirata bevezetéssel és jegyzetekkel.* Országos Széchényi Könyvtár – Székely Nemzeti Múzeum. ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Budapest–Sepsiszentgyörgy.

Korompay Klára 2006. Helyesírás-történet, művelődéstörténet: két tudományág dialógusa, különös tekintettel a huszita helyesírásra. *Magyar Nyelv* 102: 204–209.

Korompay Klára 2015. Gondolatok egy régi-új vitához: az ún. Huszita Biblia eredetének kérdésköre. In: Bárth M. János – Bodó Csanád – Kocsis Zsuzsanna szerk., *A nyelv dimenziói. Tanulmányok Juhász Dezső tiszteletére*. ELTE BTK Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, Budapest. 79–88.

Korompay Klára 2017. Egy nyitott kérdés több tudományterület metszéspontjában: az ún. huszita biblia. In: Mészáros Andor – Kovács Eszter szerk., *Husz János és a huszitizmus hatása a magyarországi művelődésben.* Szent Adalbert Közép- és Kelet-Európa Kutatásokért Alapítvány. Budapest–Esztergom. 53–63.

Kovács Zsuzsa – Korompay Klára 2007. *Tihanyi-kódex, 1530-1532. A nyelvemlék hasonmása és betűhű átirata bevezetéssekkel és jegyzetekkel*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.

MTMT = Magyar Tudományos Művek Tára. Korompay Klára adatlapja: https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10007140 (utolsó letöltés ideje 2026. 06. 19.)

Reményi Andrea – Oszkó Beatrix – Korompay Klára 2000. *Peer-kódex*. Magyar Nyelvtudományi Társaság – Argumentum Kiadó, Budapest.

Szabó Flóris 1989. Huszita-e a Huszita Biblia? Bírálat és útkeresés. *Irodalomtörténeti Közlemények* 93: 118–126.

Kocsis Zsuzsanna
ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont

Számunk szerzői

Dr. Alberti Gábor, Pécsi Tudományegyetem, Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Nyelvtudományi Tanszék, Generatív Nyelvészet a Szinkrón és Diakrón Nyelvleírásban Kutatócsoport, alberti.gabor@pte.hu – Dr. Cser András, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Angol-Amerikai Intézet, Elméleti Nyelvészet Tanszék; ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, cser.andras@btk.ppke.hu – Dr. Diény Hajnalka, Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelvtudományi és Néprajzi-Antropológiai Intézet, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, hajnalka.dimeny@ubbcluj.ro – Dr. Farkas Judit, Pécsi Tudományegyetem, Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Nyelvtudományi Tanszék, Generatív Nyelvészet a Szinkrón és Diakrón Nyelvleírásban Kutatócsoport, farkas.judit2@pte.hu – Dr. B. Fejes Katalin, Szegedi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar, Magyar Nyelvészeti Tanszék, bfejes46@gmail.com – Dr. Ferenczi Gábor, Magyarságkutató Intézet, ferenczi.gabor@mki.gov.hu – Dr. Forgács Tamás, Szegedi Tudományegyetem, Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet, Magyar Nyelvészeti Tanszék, forgacs.tamas@szte.hu – Dr. Kocsis Zsuzsanna, ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, Lexikológiai Intézet, Történeti Nyelvészeti és Uralisztikai Intézet, kocsis.zsuzsanna@nytud.hu – Dr. Korompay H. János, ELTE HTK Irodalomtudományi Intézet, korompayhj@gmail.com – Dr. Korompay Klára, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, korompay.klara@btk.elte.hu – Dr. Kresztyankó Annamária, Maimonidész Zsidó Általános Iskola és Gimnázium, kresztyanko.annamaria@zsidogimnazium.hu – Dr. Pléh Csaba, Közép-európai Egyetem, Kognitív Tudományi Tanszék, vispleh@ceu.edu – Dr. Rácz Péter, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Természettudományi Kar, Kognitív Tudományi Tanszék, racz.peter.marton@ttk.bme.hu – Dr. Rebrus Péter, ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont; ELTE BTK Filozófia Intézet, ELTE–NYTK Kihelyezett Elméleti Nyelvészeti Központ, rebrus@nytud.hu – Dr. Sebestyén Zsolt, Nyíregyházi Egyetem, Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, sebestyen.zsolt@nye.hu – Dr. Szabó T. Annamária Ulla, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, szabotannamaria@btk.elte.hu – Dr. Szigetvári Péter, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Angol–Amerikai Intézet, Angol Nyelvészet Tanszék, szigetvari@elte.hu – Dr. Zoltán András, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Szláv és Balti Filológiai Intézet, Ukrán Filológiai Tanszék, zoltand@staff.elte.hu.